

ander Boere-afdelings te probeer om die pad na Bloemfontein te versper. Hy wou verder die vyand probeer uitput deur in goed verdedigbare stellings voor die Britse mag te gaan lê. Toe hy die Modderrivier by Vandsiedrif, oos van Perdeberg, wou oorstek, is hy met kanonvuur in die rug, afkomstig van French se troepe, verhinder om dit te doen en op die noordelike wal van die Modderrivier deur die Engelse vasgepen. Roberts se hoofmag het hom volkome omsingel terwyl hy ook deur die oorvol Modderrivier afgesny is van genl C. R. de Wet se burgers en ander versterkings, wat hom wou ontset.

Dr Breytenbach het bewys dat dit veral die troepe in sy rug en op albei flanke en die hoë waterstand in die Modderrivier was wat dit vir Genl Cronjé se troepe onmoontlik gemaak het om na genl De Wet en die ander Boerestrydkragte ten suide van die Modderrivier deur te breek en uiteindelik die lot van die generaal en sy burgers verseël het. Ook is dit uit die amptelike verslae van genls C. R. de Wet, Philip Botha, C. C. Froneman e.a. duidelik dat genl C. R. de Wet op geen tydstip daarin geslaag het om 'n bres in die Britse omsingelingslinie te slaan waardeur Cronjé se mag kon ontsnap nie. Voorts meen die skrywer dat dit onbillik is om die name van handjievouers en kinders in genl Cronjé se laer aan die oorgawe op Majubadag 1900 te koppel. Hy kom, wat die oorgawe betref, tot die gevolgtrekking dat dit nie genl Cronjé se skuld was nie en dat die aanwesigheid van die vrouens en kinders in die laer niks met die oorgawe te doen gehad het nie.

Genl Cronjé kon moontlik ontset gewees het as genl C. R. de Wet 'n duidelike begrip gehad het van die toestand waarin die Transvaalse opperbevelhebber aan die westelike front verkeer het. Hy het egter nie verstaan met watter onoorkomelike vraagstukke genl Cronjé te kampe gehad het voordat hy Danie Theron se verslag op 26 Feb 1900 daaromtrent ontvang het nie.

Hierdie sienswyses, wat met meer as voldoende bewyse, o.m. in die bylaes, ondersteun en gestaaf is, maak hierdie deel van die reeks reeds 'n studie van die allergrootste belang omdat daar, tot vandag toe, nog talryke, ongemotiveerde menings oor genl Cronjé se optrede by Perdeberg bestaan.

Wat genl Cronjé, sowel as al sy mede-Boeraanvoerders, wel nagelaat het, is om lord Roberts se opmars tot stilstand te bring deur een

of meer pogings aan te wend om die Britse verbindingssweë met, sowel die Kaapse as die Natalse kus, te vernietig. Die skrywer lê, op verskeie plekke van sy besonder belangrike publikasie, nadruk op die verkeerde strategie wat deur die Boere gevolg is om die vyandelike magte feitlik uitsluitend in die front te beveg. Op dié wyse kon, ookal omdat die invaller oor bykans onuitputlike troepe- en materiaalvoorrade beskik het, 'n opmars voortduur tydens 'n oorlog wat tot vandag toe as dié spil beskou word waarom ons geskiedenis, ook na 1902, nog jarelank sou draai.

dr Jan Ploeger.

J. K. Zawodny: Nothing but honour: the story of the Warsaw uprising, 1944, Macmillan, 1978. R13,75.

Professor Zawodny, Avery Professor of International Relations at Claremont Graduate School and Domona College, California was an active participant in the events described. Fully documented, the story is based almost entirely on primary sources. Professor Zawodny has consulted German, Soviet, Ukrainian, Polish, British and American documents. Some of them have only recently been declassified and shed new light on Soviet-British-American relations during World War II.

The Warsaw Uprising of 1944 lasted 63 days and over 200 000 people were killed. This book describes the fighting in the streets and sewer^s of the Polish capital until the Home Army and the city died. It also takes the reader to London, Moscow and Washington, unravelling the diplomatic manoeuvres that kept the Soviet Army halted within two miles of the city while the Germans proceeded with its destruction. The crudity of Stalin's political realism is shown, he saw war purely as a political instrument, its pursuit, as far as he could dictate it, was determined primarily, if not entirely, by political consideration. To him it was more important that the Polish Home Army, which was loyal to the London-based government-in-exile, should not win than that Warsaw be conquered quickly and at little cost. Soviet operations against Warsaw were halted. Every possible obstacle was put in the path of the Western Allies to bring relief to the Polish fighters in the city, including the denial of landing rights in Soviet-held territory for American and British aircraft, granted on earlier occasions.

31 Sq SAAF and South African aircrews attached to allied squadrons flew hundreds of miles over German-held territory on supply-dropping missions to assist the Polish fighters in Warsaw.

This vivid story of the tragedy at Warsaw is highly recommended.

kol V. C. MULLER